

OPINIE NATUURMONUMENTEN

Natuurmonumenten schaadde de natuur door te zwijgen

Terwijl natuurvergunningen werden verleend die de natuur schaadden zweeg Natuurmonumenten.

Valentijn Wösten 7 november 2018, 17:14

Op 7 november heeft de Europese rechter het Nederlandse natuurvergunningenbeleid van tafel geveegd. De uitspraak betekent dat duizenden natuurvergunningen voor bedrijfsuitbreidingen die sinds 2015 zijn verleend nooit hadden mogen worden afgegeven. De Nederlandse natuur zucht al meer dan 50 jaar onder ernstige natuurschade vanwege veel te hoge concentraties stikstof, waaronder ammoniak. Daarmee vergiftigen we onze natuur, en daarmee op termijn ook onszelf. Deze juridische titanenstrijd is gewonnen door drie kleine milieuorganisaties. De grote gevestigde natuurorganisaties - Natuurmonumenten voorop - heeft hierbij geen vinger uitgestoken.

De Europese Unie is vooral bekend door de euro en het opbouwen van een gemeenschappelijke markt. Intussen stelt zij ook serieuze regels aan behoud van natuur en milieu. Dat is ook wel zo eerlijk, want we willen niet dat een land economisch voordeel kan hebben door lagere milieueisen te stellen aan zijn bedrijfsleven dan andere landen. Om valse concurrentie te voorkomen is daarom afgesproken dat overal in de EU gelijke natuur- en milieueisen gelden.

Het Europese natuurbeschermings- recht verplicht alle lidstaten hun belangrijkste natuurgebieden in een goede toestand te brengen, en te houden. Als meest minimale wettelijke eis geldt dat bestaande natuurschade in ieder geval niet erger mag worden gemaakt. Inmiddels zijn al heel wat Europese lidstaten stevig op de vingers getikt omdat ze toch vergunningen bleven afgeven waarbij de natuurschade toenam. De Europese natuurwetgeving is dus serieus.

In 2015 heeft onze regering een mega-natuurvergunningenprogramma bekend gemaakt onder de naam Programma Aanpak Stikstof (PAS). Een megaprogramma omdat geprobeerd is alle natuurschadelijke stikstofemissies in heel Nederland in een rekenprogramma te verwerken, met als doel om gecontroleerd vergunningen te kunnen verlenen voor bedrijfsuitbreidingen die natuurschade veroorzaken. Sinds 2015 zijn zo duizenden van die vergunningen verleend, waarvan de meeste aan veebedrijven. De regering verdedigt deze manier van werken door natuurherstelmaatregelen te beloven in ruil voor de extra toegelaten natuurschade. In feite een vorm van dweilen met de kraan open. De ernst van natuurschade door stikstofuitstoot staat wetenschappelijk vast terwijl er daarentegen gerede twijfel bestaat over het positieve effect van maatregelen om de natuur te herstellen van stikstofschaade. Natuurschade laat zich zelden makkelijk met een gereedschapskist repareren.

Het Europees Hof van Justitie te Luxemburg geeft een serie van redenen om het natuurvergunningenbeleid van de Nederlandse regering af te keuren. Ten eerste is de ambitie voor natuurbehoud onacceptabel laag gelegd: het mag niet tot Sint Juttemis duren voordat we onze natuurzorg op orde hebben. Ten tweede zijn de positieve effecten van de natuurherstelmaatregelen veel te positief ingeschat: met de natuurherstelmaatregelen wordt ten onrechte een hypotheek genomen op de toekomst. Ten derde zijn veel te veel bedrijfsactiviteiten vrijgesteld van vergunningplicht, waardoor onvoldoende grip bestaat op de natuurschade.

Van Vereniging Natuurmonumenten mag worden verwacht dat zij stevig aan de bel trekt als er iets mis dreigt te gaan met de Nederlandse natuur, immers haar corebusiness. De vereniging is onze grootste en bekendste natuurorganisatie. Zij heeft nu nog het vertrouwen van meer dan 700.000 leden, een jaaromzet van maar liefst 100 miljoen euro en zo'n 700 werknemers. Dan mag worden verwacht dat daar ook mensen werken die kritisch het natuurbeleid van de overheid volgen.

Met verbazing heb ik moeten aanzien hoe Natuurmonumenten zweeg terwijl duizenden natuurvergunningen werden verleend in strijd met het Europese natuurbeschermingsrecht. Kan dat zwijgen worden verklaard door de vele miljoenen euro's overheidssubsidie die de vereniging ontvangt voor natuurherstelmaatregelen?

Als Natuurmonumenten wel eerder stevig aan de bel had getrokken, dan zou de samenleving, met de Tweede Kamer voorop, tijdig op de rem hebben kunnen trappen. Dan zouden de Tweede Kamerleden die begaan zijn met onze natuur (en dat zijn ongetwijfeld de meeste van onze Tweede Kamerleden) hebben geweten dat het mega-natuurprogramma in werkelijkheid een megaprogramma is gericht op bedrijfsuitbreiding. Dan zou de Tweede Kamer nu ook klaar hebben gestaan om van de regering te eisen dat de duizenden onterecht verleende vergunningen subiet worden ingetrokken.

Ondanks onze oproep tot samenwerking is Natuurmonumenten niet samen pal voor de Nederlandse natuur gaan staan, toen wij in 2015 met minimale middelen een juridische titanenstrijd aangingen met die grote Nederlandse overheid. Nu vaststaat dat de Nederlandse natuur, en daarmee ook onze leefomgeving en gezondheid, in gevaar wordt gebracht door zwaar onvoldoende natuurbeleid zal Natuurmonumenten haar koers scherp moeten wijzigen. Zij kan niet zwijgend blijven toezien hoe de natuur volledig dreigt op te draaien voor de extra schade die in de afgelopen jaren is ontstaan door het wanbeleid van de overheid.

Valentijn Wösten is raadsman van Mobilisation for the Environment en Vereniging Leefmilieu.